

Van ponton naar ponton

Ploegam werkt met Dura Vermeer aan gebiedsontwikkeling Ooijen-Wanssum

Nooit meer natte voeten en een aantrekkelijk, leefbaar gebied. Voor dat doel gaat rond de dorpen Ooijen en Wanssum een gebied van vijftien bij vier kilometer op de schop. De uitvoerders Ploegam en Dura Vermeer bedachten voor het grondtransport een bijzondere oplossing. Zij varen voor een afstand van 1200 meter van ponton naar ponton.

Project: gebiedsontwikkeling Ooijen-Wanssum
Opdrachtgevers: provincie Limburg
Aanneemsom: 115,7 miljoen euro
Looptijd: oktober 2016 tot december 2020
Werzaamheden: dijkverzwaring, grondverbetering, grondwerk, kunstwerken, waterveiligheid, bouw van wegen en bruggen, natuurontwikkeling.

Uitvoeringsmanager Rody Kusters (Ploegam): "Een groot project als dit draait om communicatie, met de omgeving en onderling. Elke dag steekt het managementteam de satéprikker erin: hangt alles nog aan elkaar?"

Op het industrieterrein van Wanssum staat het tijdelijke kantoor van combinatie Moeder Maas, de gelegenheidssamenwerking van Ploegam en Dura Vermeer. Van hieruit leiden veertig tot vijftig medewerkers de complexe herinrichting van het gebied tussen Ooijen en Wanssum in goede banen. De meesten kenden elkaar al. "Met ongeveer hetzelfde team hebben we aan het project Ruimte voor de Waal gewerkt", zegt uitvoeringsmanager Rody Kusters, werkzaam bij Ploegam. "Dat ging zo goed dat we gezegd hebben: daar willen we nog een keer succes mee halen."

Ook in dit project draait het om meer ruimte voor de rivier. In 1993 en 1995 trad de Maas ver buiten haar oevers en liepen delen van de dorpen onder water, met grote economische schade tot gevolg. Nooddijken beschermen de dorpen nu nog, maar na dit project moet de stand van de Maas tijdens piekafvoer 37 centimeter lager liggen en moet de hoogwaterbescherming zo veel mogelijk opgaan in het landschap. Dat gebeurt onder andere door het herstellen van een oude Maasarm, waar straks weer met regelmaat water door moet gaan lopen. Tegelijkertijd wordt er 340 hectare nieuwe natuur ontwikkeld, waardoor er 540 hectare aaneengesloten waterrijke natuur ontstaat in het buitendijkse gebied. Natuur die toegankelijk moet worden voor bewoners en bezoekers. Ook komt er een rondweg rond Wanssum, een wens die al langer leeft in het gebied.

Verborgen dijk

Moeder Maas - 'moeder Maas' - was niet de goedkoopste, maar won de aanbesteding uiteindelijk op ontwerp en aanpak. "Vooral met onze verborgen dijken hebben we gescoord", zegt Kusters. Hij doelt hiermee op twee typen dijk die zo zijn ontworpen dat ze zo goed mogelijk aansluiten bij het historische Limburgse landschap; de steilranddijk en de dijk als hoge grond. Bij de steilranddijk komt aan de rivierzijde van het technisch profiel een steile natuuroever en sluit de dijk aan de andere kant aan op de rest van het landschap. Het tussenliggende gedeelte wordt hiervoor aangevuld, waardoor het naadloos overgaat in het kenmerkende terrassenlandschap. Hoge grond betekent dat de dijk wordt ingepakt in een glooiende terp, waardoor hij minder opvalt in het landschap. In beide gevallen kan de grond dienst blijven doen als landbouwgrond. Behalve de goede landschappelijke inpassing is deze manier van werken ook nog eens heel duurzaam. "We kunnen bijna alle gebiedseigen grond kwijt in het werk. Als we alleen een dijk zouden aanleggen, hadden we 2,5 miljoen kuub grond moeten afvoeren. Nu is onze grondbalans nagenoeg gesloten. Dat betekent minder vervoersbewegingen en maar liefst 52 procent besparing op de CO2-uitstoot", zegt Kusters. Omdat de klei uit het gebied niet voldoet aan de normen voor het bouwen van een normale dijk was er aanvullend onderzoek nodig. De universiteit van Hannover voerde golfslagproeven uit met grond uit het gebied. "Medewerkers van ons zijn daar wekenlang bezig geweest om testopstellingen te bouwen. Met succes. Met de uitslag konden we aantonen dat onze oplossing een veilige oplossing is."

1 De voorbereidingen voor een nieuwe rondweg bij Wanssum zijn begonnen. Dankzij de nieuwe weg hoeven er straks 7000 auto's per etmaal minder door het centrum van Wanssum.

2 Een fraai luchtbeeld van een rotonde in aanbouw. Ploegam bereidt voor, Dura Vermeer zorgt voor de bouw van wegen en bruggen in het project.

3 Speciale dassengoten moeten voorkomen dat dassen straks hinder ondervinden van het verkeer. In het gebied zijn twintig dassenburchten.

4 Rody Kusters praat een vrijwilliger bij die geïnteresseerden rondleidt in het gebied. Het is één van de manieren om de omwonenden te betrekken bij het project.

Vervoer per schip

Het neemt niet weg dat er in totaal 3,7 miljoen kuub grond van de ene naar de andere plek moet worden gebracht. Voor de veiligheid gebeurt het vervoer voor een deel over water. In de uiterwaarden bij Wanssum zijn vandaag meerdere graafmachines tegelijk bezig met het ontgraven van landbouwgrond en het aanleggen van nieuwe geulen. Dumpers brengen de vrijkomende grond naar een ponton, waar ze hun vracht in een duwbak lossen. Ruim een kilometer verderop maakt de losploeg de duwbak leeg, waar de grond wordt gebruikt om een nieuwe dijk aan te vullen.

Elders in het gebied worden de contouren van de nieuwe rondweg bij Wanssum zichtbaar. Terwijl graafmachines van Ploegam de ondergrond van de rijbaan voorbereiden, zijn medewerkers van Dura Vermeer bezig met het bouwen van de eerste bruggdelen. Door de hoogteverschillen in het gebied en de aanleg van nieuwe waterlopen komen er in totaal

vijf bruggen in het gebied te liggen. De meest opvallende wordt die op het industrieterrein van Wanssum, vlakbij het kantoor van Mooder Maas. "Vanwege de beperkte ruimte komt hier een brug van een kilometer lengte, tien meter boven de haven. Speciaal voor deze klus worden prefab-liggers gemaakt van 68 meter lang."

Heel veel partijen

Om het complexe project in goede banen te leiden, is er een managementteam samengesteld dat dagelijks vanuit meerdere disciplines het werk afstemt. "Ik zeg altijd: we steken de satéprikkers erin, om te kijken of alles nog aan elkaar hangt. Met een klus van deze omvang, met jarenlange voorbereiding, kunnen we ons geen missers permitteren."

Qua techniek is het allemaal niet zo moeilijk, vindt Kusters, met zijn achtergrond als waterbouwkundige. De complexiteit zit volgens hem in het

5

6

5 In de uiterwaarden wordt grond afgegraven om meer ruimte te maken voor de rivier. In totaal moet er 3,7 miljoen kuub grond worden verzet.

6 Rond de hele haven van Wanssum komen straks keermuren op dijkhoogte. De voorbereidingen daarvoor zijn begonnen.

7

7 Het vervoer van grote hoeveelheden grond gaat op meerdere plekken over water. Laden en lossen gebeurt via pontons.

8 Deze artist's impression laat zien hoe een steilranddijk eruit komt te zien. Het technisch profiel wordt 'ingepakt' in het landschap.

8

grote aantal belanghebbenden. "Er zijn een paar duizend boeren, particulieren en bedrijven, die we het liefst allemaal tevreden willen hebben. Gelukkig is er veel draagvlak voor de plannen, maar klaar ben je nooit. Een project zoals dit draait vooral om communicatie, zowel intern als met de buitenwereld." Vier mensen houden zich permanent bezig met omgevingsmanagement, waarvan één fulltime communicatiemedewerker. Alle inwoners ontvangen huis aan huis een informatiekraant, er is een uitgebreide website en vrijwilligers uit het gebied verzorgen nu al rondleidingen. "We willen dat mensen begrijpen wat er gebeurt."

TEKST: **Egbert Jonkheer**

FOTO'S **Egbert Jonkheer en Ploegam**

Fulltime veiligheidskundige

Met banners langs de wegen benadrukt Mooder Maas de aandacht voor veiligheid. "We werken op pieken met 250 mensen in een gebied waar meer dan 5000 mensen wonen. We kunnen ons bouwterrein niet afschermen", zegt Rody Kusters. Naast strikte regels voor de medewerkers loopt er een fulltime veiligheidskundige op het project en zijn er regelmatig inspecties. Ook is er bewust voor gekozen om grote hoeveelheden grond niet over de weg, maar over het water te verplaatsen. Tijdens de Nationale Veiligheidsdag liep een groep bewoners mee in het werk, om de aandacht nog eens extra op te voeren. "Ons werk is niet zonder risico's. Het is pas geslaagd als iedereen weer thuiskomt."